

DÓVOLIL SI ZOBRAT SPRAVODLIVOSŤ
DO VLASTNÝCH RÚK

JO NESBØ

ZRADA

JO NESBO ZRADA

Preložil Jozef Zelizňák

Jo Nesbø
RØDSTRUPE

Copyright © 2000 by Jo Nesbø
Published by agreement with Salomonsson Agency
Translation © 2008 by Jozef Zelizňák
Jacket design © 2026 by Emil Křížka
Slovak edition © 2008, 2013, 2026 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-575-1108-3

Postupne však nazbieral odvahu, preletel k nemu, aby zobákom vybral trň ruže, čo prenikol do čela Ukrižovaného.

Keď to však vykonal, kvapka krvi Ukrižovaného dopadla vtáčikovi na hrud'. Rýchlo sa rozšírila, roztekla a všetko krehké perie sfarbila do červena.

Ukrižovaný však pohl perami a zašepkal:

– Za svoju milosrdnosť si získal to, o čo sa tvoj rod usiloval od stvorenia sveta.

*Selma Lagerlöfová
Legendy o Kristovi*

Prvá část /ZEM

1 / Mýtna stanica pri Alnabru

1. november 1999

Harryho zorné pole preťal sivý vták. Harry zaťukal prstom na volant. Toto je pomalý čas. Nieкто včera o pomalom čase hovoril v televízii. Pomalý čas. Ako Štedrý večer chvíľu predtým, než sa rozbalia darčeky. Alebo chvíľa v elektrickom kresle tesne pred zapnutím prúdu.

Zaklopal silnejšie.

Stáli na otvorenom priestranstve, kúsok od mýtnej stanice na diaľnici pri Osle. Ellen pridala na rádiu hlasitosť. Reportér s pátosom v hlase oznamoval:

„Lietadlo pristálo pred päťdesiatimi minútami a presne o 6.38 americký prezident položil nohu na nórsku pôdu. Privítali ho predstavitelia Jevnakerského okresu. V Osle máme krásny jesenný deň, čo celému stretnutiu vytvára typicky nórsky rámec. Ešte raz si vypočujme, čo prezident pred polhodinou povedal novinárom.“

Opakovali to už po tretí raz. Harry si opäť predstavil, ako sa vykrikujúci novinári tlačia k zátarasám. Muži v sivých oblekoch na druhej strane sa ani veľmi neusilujú nevyzerať ako agenti tajnej služby. Pohľadom skúmajú dav, po dvanásť raz skontrolujú, či im slúchadlo pevne sedí v uchu, opäť skúmajú dav, napravia si slnečné okuliare, skúmajú dav, na chvíľu sa im pohľad zastaví na fotografovi, ktorého objektív je trochu pridlhý, skúmajú ďalej, po trinásť raz si skontrolujú slúchadlo v uchu.

Nieкто povedal po anglicky vitajte, na okamih nastalo ticho a v mikrofóne to zachrapčalo.

„First let me say I'm delighted to be here...“ začal po štvrtý raz prezident širokou americkou angličtinou.

„Niekde som čítal, že mu známy americký psychológ diagnostikoval disociatívnu poruchu, takzvanú MPD,“ začala Ellen.

„MPD?“

„Mnohonásobnú poruchu osobnosti. Jekyll a Hyde. Pri vôbec prvej diagnóze tejto choroby nejaký psychológ tvrdil, že prvé ja pacienta vôbec netuší, že druhé ja, sexuálny netvor, s dotýčanými ženami spáva. Preto ho ani štátny žalobca nemohol obviňovať z krivej prisahy.“

„Ježiši,“ zagúľal Harry očami a pohľad uprel na helikoptéru, čo im krúžila nad hlavou.

V rádiu sa hlas s nórsnym prízvukom spýtal:

„Pán prezident, toto je pre vás prvá návšteva Nórska v úlohe prezidenta. Aké sú vaše pocity?“

Ticho.

„Som veľmi rád, že som sem mohol prísť. A za ešte dôležitejší pokladám fakt, že sa tu môžu stretnúť lídri štátu Izrael a palestínskeho ľudu. Kľúčom k...“

„Pán prezident, pamätáte si niečo z vašej prvej návštevy v Nórsku?“

„Samozrejme. V dnešných rozhovoroch by sme...“

„Pán prezident, aký je význam Osla a Nórska pre svetový mier?“

„Nórsko hrá dôležitú úlohu.“

Hlas bez nórskeho prízvuku:

„Pán, prezident, aké sú podľa vás reálne ciele týchto rozhovorov?“

Prenos sa prerušil a ozval sa hlas zo štúdia:

„Ako ste si mohli sami vypočúť, prezident ocenil úlohu Nórska pri... hm, v záujme mieru na Blízkom východe. Práve v týchto chvíľach je americký prezident na ceste do...“

Harry si vzdychol a vypol rádio. „Ellen, povieš mi, čo sa s touto krajinou deje?“

Mykla plecami.

„Bod 27 prešli,“ zapraskala vysielaciačka.

Pozrel sa na ňu.

„Všetci sú pripravení?“ Prikývla.

„Takže o chvíľu ideme na to,“ povedal. Zagúľala očami. Odtedy sprievod vyrazil z letiska Gardermoen, povedal to už po piaty raz. Z miesta, kde stáli, mali výhľad na prázdnu diaľnicu

vlniacu sa od mýtnej stanice smerom k Trosterudu a Furu-setu. Modrý maják na streche sa ticho točil. Harry stiahol okno, vystrčil ruku a odstránil suchý list, čo sa im zachytil za stieračom.

„Červienka,“ ukázala Ellen prstom. „Takto neskoro na jeseň ju často neuvidíš.“

„Kde?“

„Tam. Na búde.“

Harry sa predklonil a vyzrel cez predné sklo.

„Aha? Tak toto je červienka?“

„Áno. Ale ty by si asi nerozoznal červienku od drozda, však?“

„Asi nie.“ Harry prižmúril oči. Kazí sa mu zrak?

„Červienka je zriedkavý vták.“ Ellen odkrútila uzáver termosky.

„O tom nepochybujem.“

„Deväťdesiat percent z nich tiahne na zimu na juh, len zopár červienok zariskuje a akože zostane tu.“

„Oni tu zostávajú *akože*?“

Vtedy opäť zachrapčalo rádio:

„Post 62 hlavnému stanu. Dvesto metrov pred odbočkou na Lørenskog stojí pri ceste neznáme auto.“

Z hlavného stanu sa bergenským dialektom ozval hlboký hlas:

„Okamih, 62. Kontrolujeme to.“

Ticho.

„Prešli ste toalety?“ spýtal sa Harry a kývol hlavou k čerpacej stanici Esso.

„Áno. Na pumpe nie sú nijakí klienti ani zamestnanci. S výnimkou šéfa, ktorého sme zavreli v jeho kancelárii.“

„Búdky?“

„Skontrolované. Pohoda, Harry, odľakli sme všetky miesta, ktoré sme mali. Tie vtáky, čo sa rozhodnú zostať, jednoducho stavia všetko na miernu zimu, chápeš? Môže im to vyjsť, ale ak sa mýlili, zomrú. Možno rozmýšľaš, prečo nejdú na istotu. Nie sú tie vtáky, čo tu zostali, jednoducho len lenivé?“

Harry sa pozrel do zrkadla a na oboch stranách železničného nadjazdu si všimol strážcov oblečených v čiernom, s prilbou

a samopalom MP5 zaveseným na krku. Aj na takúto vzdialenosť z nich sálalo napätie.

„Pointa je v tom, že ak príde mierna zima, môžu si vybrať najlepšie miesta na hniezdenie skôr, než sa ostatní vrátia domov,“ vysvetľovala Ellen, zároveň sa pokúšajúc natlačiť termosku do preplneného priechodu pre spolujazdca. „To je kalkulované riziko, chápeš? Možno ti bude supergeniálne, no môžeš sa aj totálne strániť. Staviť alebo nestaviť. Ak staviš všetko, môže sa stať, že jedného dňa zmrznutý padneš z konára a rozmraziš sa až na jar. Ak budeš zbabelý, možno si po návrate nezatrkáš. Takýmto dilemám musíme neustále čeliť aj my.“

„Máš nepriestrelnú vestu, však?“ prerušil ju Harry.

Ellen neodpovedala, hľadela na diaľnicu a až po chvíli pomaly pohla hlavou.

„Máš ju, alebo nemáš?“

Namiesto odpovede sa zľahka udrela päťou o hrud'

„Lahká?“

Prikývla.

„Do riti, Ellen! Dal som príkaz použiť nepriestrelnú vestu, nie túto vestičku pre Mickey Mousa.“

„Vieš, čo tu používajú Američania?“

„Budem hádať. Lahké?“

„Presne tak.“

„A vieš, na čo seriem?“

„Budem hádať. Na Američanov?“

„Presne tak.“

Usmiala sa. Aj Harrymu trhali kútikmi úst. V rádiu zachraptalo.

„Hlavný stan postu 62. Američania hovoria, že pri odbočke na Lørenskog parkuje ich auto.“

„Post 62. Rozumel.“

„Tam to máš.“ Harry podráždene buchol päťou do volantu. „Nulová komunikácia, americká tajná služba si robí všetko na vlastnú päsť. Čo tam to auto hľadá bez toho, aby sme o tom vedeli? Ha?“

„Kontroluje, či si robíme svoju robotu.“

„Podľa *ich* inštrukcií.“

„Ty aspoň ako-tak môžeš rozhodovať, takže sa prestaň sťažovať,“ odsekla. „A prestaň bubnovať po volante.“

Harryho prsty poslušne zmizli z volantu. Usmiala sa. Zhlboka a dlho vydychoval.

„No, no, no.“

Prstami nahmatával služobný revolver Smith & Wesson, kaliber 38 so šiestimi guľkami. V opasku mal ešte dva zásobníky, každý na šesť výstrelkov. Potľapkával revolver a uvažoval nad tým, že v súčasnosti v podstate nemá oprávnenie nosiť zbraň. Možno mu naozaj slabne zrak, inak by po štyridsaťhodinovom kurze streleckú skúšku v zime urobil. Medzi policajtmi to síce nebolo nič výnimočné, no Harrymu sa to stalo po prvý raz. Ani trochu sa mu to nepáčilo. Samozrejme, stačí sa jednoducho prihlásiť na ďalší termín, veľa kolegov potrebovalo na zloženie skúšky aj štyri, päť pokusov, Harry to však z nejakého dôvodu jednoducho odsúval.

Chrapot. „Bod 28 – prešli.“

„To bol predposledný bod v policajnom okrsku Romerike,“ konštatoval Harry. „Ďalší bod je Karihaugen, a potom sú už naši.“

„Prečo to nemôžeme robiť tak ako kedysi a namiesto hlúpych čísel jednoducho nehovoríme, kde sa sprievod nachádza?“ pošťazovala si Ellen.

„Hádaj.“

Odpovedali si naraz: „Američania!“ A usmiali sa.

„Bod 29 – prešli.“

Pozrel sa na hodinky.

„Fajn. Takže ich tu máme o tri minúty. Vysielačku som prepol na frekvenciu policajného okrsku Osla. Urob poslednú kontrolu.“

V rádiu to pískalo, Ellen sa so zavretými očami sústreďovala na všetky hlásenia, ktoré postupne prichádzali. Zavesila mikrofón. „Všetci na mieste a pripravení.“

„Ďakujem. Daj si prilbu.“

„Čo? Harry, neblázni.“

„Počula si, čo som povedal.“

„Sám si daj prilbu!“

„Je mi malá.“

Iný hlas: „Bod 1 – prešli.“

„Bože. Niekedy si taký... amatér.“ Ellen si natiahla prilbu, zatiahla remeň a urobila do zrkadla grimasu.

„Aj ja ťa mám rád,“ povedal Harry, ďalekohľadom študujúc cestu. „Vidím ich.“

Celkom hore, na stúpaní ku Karihaugenu, sa zaleskol kov. Harry zatiaľ rozoznával len prvé vozidlo kolóny, vedel však, ako budú po sebe nasledovať: šesť motoriek so špeciálne trénovanými policajtmi z nórskej eskorty, dva nórske sprievodné vozy, auto americkej tajnej služby, potom dva Cadillacy Fleetwoods, špeciálne autá Američanov, ktoré sem previezli z USA. V jednom z nich sedí prezident, ale v ktorom, to zostávalo tajomstvom. Možno sedí v oboch, napadlo Harrymu. V jednom Jekyll, v druhom Hyde. Potom prišli väčšie autá, sanitka, komunikačné auto, niekoľko vozidiel americkej tajnej služby.

„Všetko vyzerá v pohode,“ kývol hlavou Harry. Ďalekohľadom prechádzal krajinu sprava doľava. Vzduch sa nad asfaltom chvel, hoci bolo studené novembrové ráno.

Ellen rozoznávala obrysy prvého auta. O pol minúty prejdú popri mýtnych búdkach a polovica úlohy bude splnená. A o dva dni, keď tie isté autá prejdú týmto miestom opačným smerom, budú sa môcť s Harrym vrátiť k svojej bežnej policajnej práci. Dávala prednosť vyšetrovaniu vražd pred tým, aby vstávala o tretej ráno a sedela v studenom Volve s podráždeným Harrym, ktorý očividne nezvládal ťarchu zodpovednosti.

Dokonalé ticho auta prerušoval len Harryho pravidelný dych. Skontrolovala, či svetia obe kontrolky vysielaciek. Kolóna medzitým prešla k úpätiu kopca. Rozhodla sa, že len čo sa toto skončí, pôjde sa do Tørstu opiť. Chodí tam jeden chlapík, s ktorým si už vymenila pohľady. Má čierne kučery a hnedé, trochu nebezpečné oči. Chudý, trochu bohémsky intelektuál. Možno...

„Čo do pek...“

Harry schmatol mikrofón. „V tretej búdke zľava niekto stojí. Vie ho niekto identifikovať?“

Vysielačka odpovedala praskavým tichom, Ellenin pohľad okamžite prebehol búdky. Tam! Videla chrbát chlapíka za hneďým sklom, ktoré inokedy chránilo pred ruchom diaľnice vybe-rača mýta. Štyridsať – päťdesiat metrov od nich. V protisvetle jasne vynikal jeho profil. A s ním aj krátka hlaveň s muškou, čo mu vytrčala spoza ramena.

„Zbraň!“ skríkla. „Má samopal!“

„Do riti!“ Harry kopol do dverí auta, oboma rukami sa chytil za ich rám a vyskočil von. Ellen pozorovala blížiacu sa kolónu. Už nemôže byť ďalej než pár stovák metrov. V okne sa zjavila Harryho tvár.

„Nie je to náš človek, môže byť Amík,“ kričal. „Volaj hlavný stan.“ V ruke už držal revolver.

„Harry...“

„Hneď! A ak ti hlavný stan povie, že patrí k nim, trúb.“

Harry sa rozbehol k búdku a k chrbtu v saku. Vyzerá to na hlaveň izraelskej Uzi. Ostrý ranný vzduch ho štípal v pľúcach.

„Polícia!“ reval. „Police!“

Nijaká reakcia, hrubé sklo tlmilo každý prichádzajúci zvuk. Muž otočil tvár ku kolóne a Harry si všimol slnečné okuliare značky Ray Ban. Američan. Alebo taký, čo chce vyzeráť ako ame-ricický agent.

Ešte dvadsať metrov.

Ako sa dostal do zamknutej búdky, ak nie je jedným z nich? Do riti! Harry už rozoznával zvuk motoriek. Nestihne to.

Odistil zbraň a z celej duše si želal, aby ticho tohto krásneho rána na uzavretej diaľnici, na ktorej sa aj tak nikdy v živote ne-túžil ocitnúť, prerušilo trúbenie auta. Inštrukcie boli jasné, no on nedokázal nerozmýšľať:

Tenká vesta. Nulová komunikácia. Strielaj, nie je to tvoja chyba. Má rodinu?

Priamo za búdkou sa zjavil sprievod, ktorý sa rýchlo blížil. O dve sekundy budú cadillacy v jednej úrovni s búdkami. Lavým kútikom oka si všimol pohyb, zo strechy vzlietol malý vtáčik.

Staviť, alebo nestaviť... tie večné dilemy.

Myslel na nízky golier vesty, posunul hlaveň o pol palca nižšie. Hluk motoriek mu trhal bubienky.

2/ Oslo Utorok 5. október 1999

„Práve v tom celá tá zrada spočíva!“ Dohola ostrihaný muž nazrel do papierov. Hlava, obočie, mohutné predlaktia, dokonca aj obrovské ruky, ktorými sa opieral o rečnícky pult, všetko mal čerstvo vyholené a čisté. Nakláňal sa dopredu a burácal do mikrofónu:

„Po roku 1945 nepriatelia národného socializmu ovládli svet a začali ho budovať podľa svojich demokratických a ekonomických princípov. V dôsledku toho táto planéta nezažila jediný deň, keď by slnko zapadalo za obzor bez toho, aby sa niekde bojovalo. Vojnu a genocídu sme zažili dokonca aj v Európe. V treťom svete umierajú milióny ľudí od hladu – a Európe hrozí masové prisťahovalectvo s následným chaosom, biedou a bojom o prežitie.“

Prerušil reč a poobzeral sa okolo seba. V miestnosti nastalo na okamih hrobové ticho, potom jeden z poslucháčov na laviciach za ním nespokoje zatlieskal. Keď povzbudený rečník pokračoval, rozsvietila sa pod mikrofónom malá červená lampička, ktorá signalizovala, že záznamník zachytáva falošné signály.

„Odo dňa, keď budeme žiť v pokoji a budeme dôverovať sebe a našej súdržnosti, nás už nedelí veľa. Vojna, ekonomická a ekologická katastrofa – a celá sieť zákonov a pravidiel, ktoré z nás prirýchlo robia pasívnych sociálnych klientov – naraz zmiznú. Poslednou veľkou zradou bol deviaty apríl 1940, keď naši takzvaní vodcovia štátu utiekli pred nepriateľom, aby si zachránili kožu. A vzali so sebou zásoby zlata, aby si nimi financovali luxusný život v Londýne. Teraz sa nepriateľ vrátil. A tí, ktorí mali chrániť naše záujmy, sa opäť dopúšťajú zrady. Dovoľujú nepriateľovi stavať mešity v našom srdci, nechávajú ho okrádať našich starých rodičov a miešať krv s našimi ženami. Každý Nór má povinnosť brániť našu rasu a eliminovať zradcov medzi nami.“

Prevrátil list, ale zakašľanie z pódia pred ním ho prinútilo zdvihnúť zrak.

„Ďakujem. Myslím, že toto nám stačí,“ prerušil ho sudca a pozrel sa ponad okuliare: „Má žalobca ešte nejaké otázky na obžalovaného?“

Sálu číslo 17 na okresnom súde v Osle osvetľovalo slnko a bezvlasému chlapovi dodávalo hrdinskú gloriolu. Bielu košeľu s tenkou kravatou mu pravdepodobne poradil jeho obhajca Johan Krohn, ktorý si v tejto chvíli, opierajúc sa o operadlo stoličky, prehadzoval pero medzi ukazovákom a palcom. Krohnovi sa celá situácia nepáčila. Nepáčil sa mu smer, akým sa výsluch ubral, úprimné programové vyhlásenie jeho klienta Sverreho Olsena, ani fakt, že Olsen sa rozhodol vyhrnúť si na košeli rukávy, čím sudcom aj porote odhalil pavúcie tetovanie na oboch lakťoch a niekoľko hákových krížov na ľavom predlaktí. Na pravom mal vytetovanú reťaz starých germánskych symbolov a nápis VALKYRIA čiernym, gotickým písmom. Valkýria bol názov neonacistického gangu v Sæterkryssete na Nordstrande.

Johana Krohna však väčšmi hnevalo čosi iné, niečo mu na celom procese smrdelo. Nevedel však prísť na to, čo to je.

Žalobca, útlý chlapík menom Herman Groth, malíčkom, ktorý mu zdobil prsteň so symbolom právnického stavu, sklopil mikrofón.

„Pán sudca, len niekoľko dopĺňujúcich otázok.“ Hovoril mäkkým, tlmeným hlasom. Lampa pod mikrofónom svietila nazele.

„Keď ste tretieho januára o deviatej vchádzali do podniku Dennis Kebab na ulici Dronningen, robili ste to s jasným cieľom splniť si svoju povinnosť obraňovať našu rasu tak, ako ste o tom hovorili pred chvíľou?“

Johan Krohn skočil k mikrofónu:

„Môj klient už vysvetlil, že medzi ním a vietnamským majiteľom došlo k hádke.“ Červené svetlo. „Vyprovokovali ho,“ pokračoval Krohn. „Niet jediného dôvodu naznačovať, že išlo o zámer môjho klienta.“

Groth na chvíľu zavrel oči:

„Ak je pravda to, čo tvrdí váš obhajca, pán Olsen, mali ste pri sebe bejzbalovú palicu len čírou náhodou, však?“

„Na sebaobranu,“ prerušil ho Krohn a rozhodil rukami:

„Pán sudca, na tieto otázky môj klient už odpovedal.“

Sudca si počúchal bradu a pozrel sa na obhajcu. Všetci vedeli, že Johan Krohn mladší je vychádzajúcou hviezdou a dôstojným nástupcom Johana Krohna, a pravdepodobne najmä kvôli tomu musel sudca s nevôľou ustúpiť:

„Súhlasím s obhajcom. Ak pán žalobca nepríde s novými pohľadmi na daný problém, budem musieť požiadať, aby sme sa pohli ďalej.“

Groth pootvoril oči tak, že sa mu nad a pod zreničkou ukázal tenučký biely prúžok. Prikývol. Potom unaveným pohybom zdvihol nejaké noviny.

„Toto je denník Dagbladet z dvadsiateho piateho januára. V rozhovore na strane osem človek blízky obžalovanému tvrdí...“

„Protestujem...“ prerušil ho Krohn.

Groth si vzdychol. „Môžem ho nazvať osobou, ktorá vyjadruje rasistické názory.“

Sudca prikývol, zároveň však na Krohna varovne pozrel. Groth pokračoval:

„Táto osoba komentuje útok na Dennis Kebab slovami, že Nórsko potrebuje viac takých rasistov ako Sverre Olsen, aby sme krajinu získali späť. V rozhovore používa slovo *rasista* ako čosi cnostné. Pokladá sa obžalovaný za rasistu?“

„Áno, som rasista,“ stihol povedať Olsen skôr, než ho Krohn zastavil. „V tom zmysle slova, ako ho vidím ja.“

„A aký zmysel to je?“ usmial sa Groth.

Krohn zatímal pod stolom päste a uprene hľadel na pódium, na oboch prísediacich sudcov napravo a naľavo od sudcu. Títo traja ľudia rozhodnú o spôsobe, akým jeho klient strávi najbližšie roky, aj o jeho vlastnom statuse v partii baru Tostrupkjeller. Dvaja bežní reprezentanti ľudu, predstavitelia všeobecného zmyslu pre spravodlivosť. Kedysi ich aj nazývali *sudcovia z ľudu*, zrejme sa im však to označenie zdalo príliš ľudové. Prísediacim po pravej ruke sudcu bol mladý chlapík v lacnom nevýraznom obleku, ktorý sa ledva odvážil zdvihnúť zrak. Mladá, trochu obézna žena po sudcovej lavici pôsobila tak, akoby sa len tvárila, že sleduje dianie v miestnosti, a neustále dávala pozor, aby si

sála nevšimla jej začínajúcu sa druhú bradu. Priemerní Nóri. Čo takí ľudia môžu vedieť o Sverrem Olsenovi? Čo chcú vedieť?

Osem ľudí videlo Sverreho Olsena vchádzať do podniku s pálkou pod pazuchou. Po krátkej hádke ňou udrel do hlavy majiteľa predajne kebabu Ho Daia, štyridsaťročného Vietnamca, ktorý do Nórska prišiel na lodi ako utečenec roku 1978. Udrel tak tvrdo, že Ho Dai sa už nepostavil na nohy. Keď Olsen začal rozprávať, Johan Krohn ml. v duchu už koncipoval odvolanie na vyšší súd.

„Ra-si-zmus,“ začal čítať Olsen po tom, čo chvíľu listoval v papieroch, „je večný boj proti dedičným chorobám, degenerácii a vyhynutiu, ako aj sen a nádej v zdravšiu spoločnosť s vyššou kvalitou života. Miešanie rás je forma bilaterálnej genocídy. Spoločnosť, ktorá plánuje výstavbu génových bánk na zachovanie posledného chrobáka, akceptuje ako normálne miešanie a ničenie ľudských rás, ktoré sa vyvíjali celé tisícročia. Už roku 1972 v článku v uznávanom časopise *American Psychologist* päťdesiat amerických a európskych vedcov varovalo pred ignorovaním nativistických teórií.“

Olsen sa odmlčal, pohľadom prebehol sálu číslo 17 a zdvihol pravý ukazovák. Obrátil sa k žalobcovi tak, že Krohnovi odhalil bledé tetovanie Sieg Heil na záhybe vyholeného zátylku, nemý výkrik a groteskný, zvláštny kontrast k jeho chladnej rétorike. V tichu, čo zavládlo, Krohn jasne počul, že sála číslo 18 má prestávku. Sekundy bežali. Krohn si spomenul, že niekde čítal, ako sa Hitler dokázal na masových zhromaždeniach odmlčať aj na tri minúty. Olsen pokračoval, klopkajúc prstom do stola, akoby chcel každé jedno slovo a každú jednu vetu do poslucháčov vbiť:

„Vy, ktorí sa chcete tváriť, že rasový boj neexistuje, ste buď slepí, alebo zradcovia.“

Odpil si vody z pohára, čo pred neho postavil pracovník súdu.

Zapojil sa žalobca:

„Chcete tvrdiť, že v tomto rasovom boji máte právo útočiť len vy a vaši prívrženci, ktorých veľkú časť vidíme aj dnes v tejto miestnosti?“

Skíni v časti pre poslucháčov nespokojne zahučali.

„My neútočíme, my sa bránime,“ nedal sa vyrušiť Olsen. „To je právo a povinnosť každej jednej rasy.“

Niekoľko z poslucháčov zakričalo čosi, čo Olsen zachytil a s úsmevom podal ďalej:

„A aj medzi príslušníkmi cudzích rás sa skutočne stretávame s rasovo uvedomelými národnými socialistami.“

Zaznel smiech a občas aj potlesk v radoch poslucháčov. Sudca požiadal o pokoj a spýtavo sa pozrel na žalobcu.

„Ďakujem,“ sadol si Groth.

„Má záujem položiť otázku obhajca?“

Krohn zavrtel hlavou.

„Poprosím, aby vystúpil prvý svedok obžaloby.“

Žalobca kývol pracovníkovi súdu, ktorý vzápätí otvoril dvere vzadu v sále, vystrčil z nich hlavu na chodbu a niečo povedal. Vonku zavrzgala stolička, dvere sa otvorili dokorán a do miestnosti sa vknísal obrovský chlap. Krohn si všimol, že má trochu primalé sako, čierny rolák a masívne topánky značky Dr. Martens. Takmer dohola vyholená hlava a atletické, silné telo signalizovali vek čosi po tridsiatke. Červené oči s vačkami a biela pokožka, na ktorej kde-tu vyskočili tenučké žilky, čo sa miestami spájali do malých, červených delť, však pripomínali skôr päťdesiatnika.

„Policajt Harry Hole?“ spýtal sa sudca, keď muž zaujal miesto.

„Áno.“

„Vidím, že ste neuviedli vašu adresu.“

„Je utajená.“ Hole ukázal prstom za seba. „Pokúšali sa mi dostať do domu.“

Zahučanie.

„Už ste zložili sľub, pán Hole? Mám na mysli prísahu.“

„Áno.“

Krohnovi sa rozkmitala tvár ako umelohmotnému psíkovi, ktorého si niektorí šoféri pripevňujú nad volant. Horúčkovito začal listovať v papieroch.

„Pán Hole, pracujete na oddelení násilných trestných činov ako vyšetrovateľ vražd,“ pokračoval Groth. „Ako ste sa dostali k tomuto prípadu?“

„Tak, že sme ho chybne odhadli,“ vysvetlil Hole.

„Ako?“

„Nerátali sme s tým, že Ho Dai prežije. Keď má človek rozbitú lebku a časť jej obsahu vytečenú vo vlasoch, zväčša končí.“

Krohn si všimol, že prísediaci sudcovia len s námahou potlačili úškrn. Teraz je to však jedno. Našiel papier s menami prísediacich sudcov. A tu to je: chyba.

3/ Ulica Karla Johana 5. október 1999

„Zomrieš.“

Keď starec vystupoval po schodoch, tie slová mu ešte vždy zvonili v ušiach. Zastal oslepený ostrým jesenným slnkom. Zreničky sa mu pomaly zúžili, rukou sa chytil zábradlia a zhlboka dýchal. Započúval sa do kakofónie áut, električiek, pípajúcich semaforov. A hlasov – rozrušených a bujarých hlasov, ktoré okolo neho prechádzali, klopkajúc opätkami. A hudby, počul už niekto niekedy toľko hudby? Nič však nedokázalo prehlušiť zvuk toho slova:

„Zomrieš.“

Kolkokrát už stál na schodoch ordinácie doktora Buera? Dvakrát ročne po celých štyridsať rokov, to je osemdesiat ráz. Osemdesiat všedných dní, ako je tento, ale nikdy predtým si nevšimol, ako rušno je v uliciach, aký jasot, aká nespútaná túžba žiť tu vládne. Bol október, pripadal si však ako v máji. Ako v ten deň, keď vypukol mier. Preháňa? Ešte počul jej hlas, ešte videl siluetu jej tela, čo sa vynorilo zo slnečných lúčov, jej tvár, miznúcu v glorirole bieleho svetla.

„Zomrieš.“

Biely svet získal farbu a zmenil sa na Ulicu Karla Johana. Zišiel po schodíkoch, zastal, obzrel sa vľavo a potom vpravo, akoby sa nevedel rozhodnúť, ktorým smerom ísť. Zamyslel sa. Potom sa strhol, akoby ho niekto zobudil, a vykročil ku Kráľovskému zámku. Kráčal váhavými krokmi s pohľadom sklopeným k zemi. Jeho vyziabnuté telo sa strácalo v trochu priveľkom vlnenom kabáte.

„Rakovina sa rozšírila,“ povedal doktor Buer.

„Aha,“ odpovedal, pozrel sa na doktora Buera a rozmýšľal, či ich na univerzite učia zložiť si okuliare, keď idú povedať niečo vážne, alebo či to robia len krátkozrakí lekári, aby nevideli svojim pacientom do očí. Čoraz väčšími sa podobá na svojho otca doktora Konrada Buera. Vlasy mu ustupujú a vačky pod očami mu dávajú niečo z otcovho ustarosteného výrazu.

„V skratke?“ spýtal sa starec hlasom, akým neprehovoril už viac než päťdesiat rokov. Chrapľavý, drsný zvuk z hrtana, v ktorom hlasivky zvierala smrteľná úzkosť.

„Áno, takže to je otázka niekoľkých...“

„S dovolením, pán doktor. Už som smrti do očí hľadel.“

Zdvihol hlas a slová volil tak, aby jeho hlas znel odhodlane, aby tak jeho hlas vnímal doktor Buer.

Lekárov pohľad prebehol po schodených parketách, po špinavých oknách sklzol k stolu. Na chvíľu sa tam ukryl, kým sa neodvážil vrátiť k starcovi. Jeho prsty našli nejakú handričku, ktorou teraz vytrvalo čistili okuliare.

„Viem, ako...“

„Pán doktor, vy nevíete nič.“ Starec sa počul zasmiať úsečným, suchým smiechom. „Neurazte sa, pán Buer, ale za toto vám ručím: Neviete nič.“

Videl, ako sa Buer zarazil, a v tej chvíli si uvedomil, že z kútika v umývadle na druhom konci miestnosti kvapká voda. Nový zvuk akoby v ňom naraz a nepochopiteľne oživil zmysly dvadsaťročného chlapca.

Buer si nasadil okuliare, nadvihol papier, akoby z neho chcel tie slová čítať, odkašľal si a povedal:

„Zomrieš.“

Starec by uvítal, keby mu aj v tejto chvíli vykal.

Zastal pri skupinke ľudí, započúval sa do zvukov gitary a piesne, ktorá bola pre všetkých okrem neho stará. Musel ju už niekde počuť aspoň pred štvrtstoročím, jemu to však pripadalo ako včera. Tak to je so všetkým – čím dávnejšie sa niečo stalo, tým

jasnejšie a zreteľnejšie to človek vníma. Teraz si spomínal na veci, ktoré si už roky nepripomenul, áno, možno ešte nikdy. To, k čomu sa kedysi musel vrátiť v svojich zápiskoch z vojny, si teraz so zavretými očami prehrával na sietnici ako film.

„Ešte rok zrejme budete žiť.“

Jedna jar a jedno leto. Rozoznával každý jeden zožltnutý list na stromoch Studenterlundu, akoby si nasadil nové, silnejšie okuliare. Tie isté stromy tam stáli aj v štyridsiatom piatom, alebo nie? V ten deň neboli dôležité, vtedy nič nebolo dôležité. Usmiate tváre, rozjarené pohľady, výkriky, ktoré sa ho netýkali, buchnutie dverí auta, možno mal vtedy v očiach slzy, keďže jeho spomienky na zástavy a ľudí na chodníkoch boli červené a rozmazané. Skandovanie ľudí: *Korunný princ sa vrátil!*

Vyšiel po schodoch k zámku, kde sa už zhromaždili ľudia, aby si pozreli výmenu stráží. Ozvena pokynov veliteľa, údery zbraní na betón a klepot opätkov vojenských číziem. Kamery bzučali, zachytil zopár nemeckých slov. Mladý japonský pár sa držal za ruky a s úsmevom hľadel na hercov. Privrel oči, pokúšal sa zachytiť vôňu uniforiem a namastených zbraní. Hlúposť, nič nevonía tak, ako voňala jeho vojna.

Opäť otvoril oči. Čo vedia títo chlapci v čiernom, čo vedia tieto výstavné figúry sociálnej monarchie? Boli príliš nevinní na to, aby chápali, a príliš mladí, aby niečo cítili. Opäť si spomenul na ten deň, na mladých Nórov oblečených v uniformách. V jeho očiach to boli malí chlapci, hrajúci sa na vojakov, veď ani nevedeli, ako správne nosiť uniformu, a už vôbec nie zaobchádzať s vojnovým zajatcom. Báli sa, boli krutí, cigareta v kútiku úst, čiapka uniformy švihácky posunutá nabok. Zvierali svoju novú zbraň a snažili sa prekonať strach tým, že pažbou šťuchali zajatcov do chrbta.

Vykrikovali do sveta „vy nacistické svine“, akoby tým chceli dosiahnuť okamžité odpustenie svojich hriechov.

Nadýchol sa, akoby si upil z teplého jesenného dňa, no s nádychom prišla aj bolesť. Zapotácal sa. Voda v pľúcach. O dvanásť mesiacov, možno aj skôr, zápal a opuch vylúčia vodu, čo sa nashromažďuje v pľúcach. To je vraj na tom najhoršie.